

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2018r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Alicja Wiśniewska (spr.)
Sędziowie:	SSO Cezary Olszewski SSO Antoni Czeszkiewicz
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2018 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M. (1)

przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda M. M. (1) od wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 1 grudnia 2017 roku, sygn. akt I C 1810/16

I. Zmienia zaskarżony wyrok w całości, w ten sposób, że:

1) w punkcie I. w miejsce kwoty 25 000,00 zł (dwadzieścia pięć tysięcy złotych 00/100) zasądza od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego z siedzibą w W. na rzecz powoda M. M. (1) kwotę 55 000,00 zł (pięćdziesiąt pięć tysięcy złotych 00/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 27 marca 2016r. do dnia zapłaty przy czym ustala, że zapłata przez R. R. na rzecz powoda M. M. (1) kwoty 30 000,00 zł zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 16.03.2001 r. w sprawie II Ka 74/01 zwolni pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego z siedzibą w W. od zapłaty zadośćuczynienia w tej części;

2) w punkcie III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8 317,00 zł (osiem tysięcy trzysta siedemnaście złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7 200,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

3) uchyla punkt IV;

4) w punkcie V. w miejsce kwoty 395,16 zł (trzysta dziewięćdziesiąt pięć złotych 16/100) nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Suwałkach) kwotę 3 128,14 zł (trzy tysiące sto dwadzieścia osiem złotych 14/100) tytułem brakujących kosztów sądowych.

II. Oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3 300,00 zł (trzy tysiące trzysta złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu przed Sądem II instancji, w tym kwotę 1 800,00 zł (jeden tysiąc osiemset złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Alicja Wiśniewska SSO Cezary Olszewski SSO Antoni Czeszkiewicz

Sygn. akt I. Ca 56/18

UZASADNIENIE

Powód M. M. (1) wystąpił przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W. o zapłatę kwoty 55.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 27.03.2016r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za cierpienia psychiczne i fizyczne po śmierci osoby najbliższej na zasadzie art. 448 kc w zw. z art. 24§1 kc oraz zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego.

W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 22.07.2000r. zmarła na skutek wypadku drogowego jego matka M. M. (2). Traumatyczne, silne przeżycie związane ze śmiercią matki wywołało u niego pourazowe zaburzenia stresowe, co wpłynęło na zmianę jego osobowości. Leczył się psychiatrycznie, był hospitalizowany. Dobrem osobistym, którego naruszenie wymaga rekompensaty jest niewątpliwie więź emocjonalna z osobą najbliższą, prawo do życia w pełnej rodzinie. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny wypłacił mu tytułem zadośćuczynienia po śmierci matki kwotę 15.000 zł która w jego ocenie nie stanowi „sumy odpowiedniej”, jest nieadekwatna do stopnia cierpienia jakie przeszedł po śmierci swojej matki.

Pozwany Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny w W. złożył odpowiedź na pozew i wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazał, że roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie, jest niezasadne, nieudowodnione i znacznie wygórowane. Sąd Okręgowy w Suwałkach w sprawie II Ka.74/01 orzekł już prawomocnie w tym zakresie, tj. obowiązek naprawienia wyrządzonej szkody w całości wobec sprawcy wypadku poprzez zapłatę na rzecz powoda kwoty 30.000 zł. W ocenie pozwanego wyrok karny obejmował wszystkie skutki tamtego wypadku. Zakwestionował rozmiar krzywdy doznanej przez powoda, bowiem nie prowadził ze zmarłą wspólnego gospodarstwa domowego, w chwili jej śmierci był osobą dorosłą, posiadał własną rodzinę. Wskazał ponadto, że odsetki powinny być naliczane od dnia wyrokowania.

Wyrokiem z dnia 1 grudnia 2017r. Sąd Rejonowy w Suwałkach w sprawie sygn. akt I. C. 1810/16 zasądził od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego z siedzibą w W. na rzecz powoda M. M. (1) kwotę 25.000,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 27.03.2016r. do dnia zapłaty; oddalił powództwo w pozostałym zakresie; koszty procesu pomiędzy stronami stosunkowo rozdzielił (powód wygrał w 45 %) i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 226,70 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Suwałkach) kwotę 482,98 zł tytułem brakujących kosztów sądowych oraz nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Suwałkach) kwotę 395,16 zł tytułem brakujących kosztów sądowych.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i prawne.

W nocy z 22 na 23 lipca 2000r. na skrzyżowaniu dróg O.-A. i S.-B. w miejscowości P. doszło do wypadku drogowego, którym śmierć poniosła m.in. M. M. (2). R. R. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym, przekraczając dozwoloną prędkość nie zachował należytej ostrożności, wymusił pierwszeństwo przejazdu i doprowadził do zderzenia z samochodem marki Ł. kierowanym przez

W. P.. W wyniku czego pasażerowie samochodu marki Ł. – M. P., D. P., S. L. i M. M. (2) doznali obrażeń ciała skutkujących ich śmiercią. Pojazd, który prowadził R. R. objęty był polisą ubezpieczeniową odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z dnia 16.03.2001r. w sprawie II Ka. 74/01, na skutek apelacji od wyroku Sadu Rejonowego w Suwałkach z dnia 4.12.2000r. w sygn.. akt II.K.982/00 na zasadzie art.46§1 kk orzekł wobec oskarżonego R. R. obowiązek naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę na rzecz M. M. (1) kwoty 30.000 zł.

M. M. (1) swoją szkodę majątkową zgłosił Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W.. W toku likwidacji szkody Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny w W. decyzja z dnia 25.02.2016r. przyznał na jego rzecz świadczenie z tytułu zadośćuczynienia po śmierci M. M. (2) w kwocie 15.000 zł.

M. M. (1) w chwili śmierci swojej matki miał 38 lat, mieszkał ze swoją żoną i dziećmi, mamę odwiedzał często, jeździł do niej w święta, wakacje. Podejmował pracę za granicą, po śmierci swojej matki zaprzestał tego. W dniu wypadku odebrał wiadomość o zdarzeniu, pojechał do S. do szpitala i dowiedział się od lekarza, że jego matka, siostra, siostra cioteczna i jej 10 miesięczne dziecko nie żyją. Musiał zidentyfikować zwłoki, powiadomić szwagra – uczestnika wypadku o skutkach zdarzenia. Zajął się organizacją pogrzebu, do dziś pamięta widok czterech ciał i cztery trumny w czasie mszy pogrzebowej. Po śmierci mamy przez 3 lata zajmował się swoim ojcem, który wymagał opieki, był schorowany, miał miażdżycę, bypassy i 3 zawały. Żył na dwa domy, większość czasu spędzał u ojca. Po wypadku zaczął korzystać z pomocy psychiatry doktora W. i doktora W., przyjmował leki. Przed wypadkiem ważył 86 kg, zaś po wypadku schudł i ważył 56 kg. Utrata wagi nastąpiła na skutek przeżyć psychicznych. M. M. (1) był bardzo związany ze swoją matką, często ją odwiedzał, miał w niej oparcie, m.in. w sytuacji utraty pracy. Obecnie odwiedza grób matki 3-4 razy w miesiącu, pali znicze, dba o miejsce pochówku swojej matki. W następstwie tragicznej śmierci matki u M. M. (1) wystąpił szok, niedowierzanie, smutek, żal, rozpacz, zniechęcenie, poczucie niesprawiedliwości losu, myśli rezygnacyjne, zaburzenia snu, brak apetytu. Dolegliwości te utrzymywały się ok. 2 lata po śmierci matki i były najbardziej nasilone po jej śmierci. Z matką miał silną więź emocjonalną, był jej jedynym dzieckiem, mógł zawsze liczyć na jej wsparcie i pomoc, utrzymywali bliskie kontakty. W następstwie tragicznej śmierci nastąpiła u niego fizjologiczna reakcja żałoby z nasileniem cierpienia. Stał się nerwowy, wybuchowy, stroni od towarzystwa innych osób.

Po śmierci matki powód leczył się psychiatrycznie, miał obniżoną zdolność adaptacyjną. Najpierw leczył się przez dwa lata u doktora W., potem również po śmierci ojca korzystał z prywatnych wizyt u psychiatry. Leczy się z powodu zaburzeń depresyjnych, przyjmuje leki przepisane przez lekarza psychiatrę. Miał myśli samobójcze. Od 2000r., po śmierci matki zaczął nadużywać alkoholu, popadał w ciągi alkoholowe. Miał uszkodzoną wątrobę w związku z piciem alkoholu. Nie leczył się odwykowo, sam ograniczył spożywanie alkoholu. Śmierć matki obecnie nie skutkuje niezdolnością do pracy M. M. (1), nie wymaga on też leczenia psychiatrycznego i terapii psychologicznej.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, iż roszczenie powoda co do zasady zasługuje na uwzględnienie i znajduje oparcie w przepisach art. 123 pkt 1 w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) oraz art.448 w zw. z art.23 k.c.

Orzekając o zadośćuczynieniu w niniejszej sprawie, Sąd I instancji miał na uwadze rozmiar krzywdy doznanej przez powoda w związku z niewątpliwie bolesną stratą matki M. M. (2). Wskazał, iż z materiału dowodowego zebranego w toku postępowania wynika, że więzi pomiędzy powodem a tragicznie zmarłą M. M. (2) były bardzo silne. Jako członek rodziny była wsparciem dla powoda. Powód był jedynym synem zmarłej, łączyła ich silna więź, byli szczęśliwą rodziną. Zgromadzone w sprawie dowody świadczą, iż była to dla powoda osoba szczególnie bliska, z którą był silnie związany emocjonalnie. Powód był przekonany, że będą tworzyć rodzinę przez szereg lat, a ten tragiczny wypadek pozbawił go matki. Choć powód mieszkał oddzielnie i miał własną rodzinę, prowadził własne gospodarstwo domowe, to już spotykał się z matką, wspólnie spędzali czas, odwiedzał ją, byli dla siebie wsparciem.

Śmierć M. M. (2) była traumatycznym przeżyciem dla powoda, którego skutki szczególnie bolesne powód odczuwa nadal, pomimo znacznego upływu czasu. Rocznicę, datę, miejsce wypadku, to wydarzenia mogące uruchamiać

mechanizm powracającego poczucia żalu. Może on przez jakiś czas odczuwać smutek, złość, przygnębienie, czy wrogie nastawienie, co spowodowane jest przez stratę i ból, których doświadczył, co nie oznacza, że nie jest w stanie kontynuować swojego życia. W ten sposób przeżywa żałobę. Śmierć osoby bliskiej, osoby z którą człowiek jest związany więzami międzyludzkimi oraz silnymi więzami krwi, kogoś kogo się darzy miłością, jest jednym z najbardziej przygnębiających zdarzeń w życiu. To doświadczenie trudne, które często pomimo upływu czasu wpływa na życie najbliższych zmarłego, którzy zmuszeni są odnaleźć się w nowej sytuacji oraz zaakceptować istniejącą rzeczywistość. Szok, niedowierzanie, poczucie bezsilności, bezradności, to emocje, które zrodziły się u powoda po tym traumatycznym wydarzeniu. Związane z tym cierpienia psychiczne zasługują na zadośćuczynienie.

Ostatecznie, w ocenie Sądu Rejonowego, okoliczności niniejszej sprawy pozwalają przyjąć, że odpowiednim zadośćuczynieniem krzywdy powoda jest kwota 70.000 zł w związku z tragiczną śmiercią matki. Sąd uwzględnił kwotę wypłaconą przez pozwanego w toku postępowania likwidacyjnego – 15.000 zł oraz kwotę odszkodowania zasądzoną wyrokiem karnym w sprawie II Ka. 74/01– 30.000 zł. Sąd Rejonowy uznał, że powód uzyskał już tytułem zadośćuczynienia za krzywdy związane z tragiczną śmiercią matki kwotę 45.000 zł i zasądził kwotę 25.000 zł, co łącznie dało zadośćuczynienie w kwocie 70.000 zł.

Jednocześnie Sąd Rejonowy nie podzielił stanowiska pozwanego, że wyrok karny wyczerpał roszczenie powoda o zadośćuczynienie. Wskazał, iż w doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że związanie sądu cywilnego sentencją prawomocnego wyroku skazującego w sprawie karnej, nie eliminuje uprawnień i zarazem obowiązku sądu cywilnego do czynienia samodzielnych ustaleń w zakresie przyczyny zdarzenia, które doprowadziły do powstania szkody i rozmiaru szkody. Sąd cywilny związany jest jedynie ustaleniami dotyczącymi popełnienia przestępstwa, a więc okolicznościami składającymi się na jego stan faktyczny, który znajdują się w sentencji wyroku. Związanie zatem dotyczy ustalonych w sentencji wyroku znamion przestępstwa a także okoliczności jego popełnienia. Wszelkie inne ustalenia wyroku karnego, wykraczające poza elementy stanu faktycznego przestępstwa, nie mają mocy wiążącej dla sądu cywilnego, nawet jeśli są zawarte w sentencji wyroku. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8.09.2017r., I ACa 196/17, wyrok Sadu Najwyższego z dnia 17.06.2005r. III CK 642/04). Stąd też Sąd Rejonowy orzekł jak w pkt I wyroku, przy czym o odsetkach rozstrzygnięto z mocy art. 481 § 1 i 2 kc w zw. z art. 14 ustawy. Żądanie pozwu w zakresie ponad zasądzoną kwotę uznał za nieusprawiedliwione i wygórowane, co skutkowało jego oddaleniem.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z art. 100 kpc. Na poniesione przez powoda koszty złożyły się 500,00 zł tytułem opłaty od pozwu, 7.217,00 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika wraz z opłatą skarbową oraz 600,00 zł tytułem zaliczki na poczet wydatków związanych z opinią biegłych. Pozwany natomiast poniósł koszt wynagrodzenia pełnomocnika wraz z opłatą skarbową w kwocie 7217,00 zł. Powód wygrał niniejszy proces w 45 %, a zatem uległ stronie przeciwnej w 55 %, w takim też zakresie powinien też ponieść koszty sądowe w niniejszej sprawie. Stosownie do powyższego wyniku sprawy powód winien zwrócić pozwanemu kwotę 226,70 zł.

O brakujących kosztach sądowych rozstrzygnięto natomiast w oparciu o art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167 poz. 1398 z późn. zm.) w zw. z art. 100 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód M. M. (1), zaskarżając go w części oddalającej powództwo co do kwoty 30 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od tej kwoty od dnia 27 marca 2016r. do dnia zapłaty oraz w części orzekającej o kosztach postępowania, tj. w zakresie punktu II, III i IV zarzucając Sądowi Rejonowemu:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego mających wpływ na wynik sprawy, tj. art.446§4 k.c.

- polegające na przekroczeniu swobody miarkowania wysokości zadośćuczynienia poprzez przyznanie sumy rażąco zaniżonej w stosunku do ustalonego rozmiaru krzywdy, cierpienia wynikającego z zerwania więzi emocjonalnych, co znajduje potwierdzenie w opinii biegłych oraz faktu, iż pomimo zasądzenia od oskarżonego odszkodowania w wysokości 30 000 zł powód do dnia dzisiejszego nie otrzymał zasądzonej mu wyrokiem karnym sumy pieniężnej;

- polegające na błędnej wykładni instytucji „odpowiedniej sumy pieniędzy” i niewłaściwe miarkowanie kwoty zadośćuczynienia, poprzez uznanie, że powód otrzymał zasądzone odszkodowanie, co skutkowało zasądzeniem kwoty rażąco zaniżonej;

- pominięciu kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia i nieuwzględnienie wszystkich kryteriów miarkowania zadośćuczynienia, w szczególności: nieuwzględnieniu cech charakteru i osobistych cech powoda skutkujących wytworzeniem nadzwyczaj silnej, symbiotycznej więzi emocjonalnej pomiędzy nim a zmarłą; pominięcie nadzwyczaj ważnej roli jaką zmarła pełniła w życiu powoda; pominięcie faktu, że powód doznał krzywdy o ponadprzeciętnym, nadzwyczajnym charakterze; pominięcie długotrwałości, przewlekłości i intensywności emocjonalnych skutków śmierci osoby najbliższej trwających do dnia dzisiejszego odczuwanych przez powoda, wymagających podjęcia psychoterapii;

- art.446§4 w zw. z art.46 k.k. poprzez zsumowanie kwoty środka karnego w postaci odszkodowania z kwotą roszczenia cywilnego w postaci zadośćuczynienia, mimo iż jest to niedopuszczalne z uwagi na różne kryteria oceny tych świadczeń oraz ich znacząco odmienny charakter materialnoprawny;

2) naruszenie przepisów prawa procesowego, t.j. art. 233§kpc, poprzez wybiórczą i pobieżną ocenę materiału dowodowego, polegającą na pominięciu kluczowych dla miarkowania wysokości zadośćuczynienia faktów poprzez:

- dopuszczeniu się błędów w ustaleniach faktycznych poprzez wyprowadzenie z materiału dowodowego – wyroku karnego w sprawie II Ka 74/01 – błędnego wniosku z niego niewynikającego, a ponadto sprzecznego z zasadami logicznego rozumowania, iż skazany prawomocnym wyrokiem obywatel Litwy, miałby kiedykolwiek zapłacić powodowi zasądzoną wyrokiem karnym kwotę 30 000 zł tytułem odszkodowania. Ponadto dokonanie przez sąd zsumowania zasądzonej wyrokiem karnym jako środka karnego służącego naprawieniu szkody z przestępstwa, z sumą kwot wypłaconych, które to kwoty nie podlegają łącznemu zaliczeniu przy uwzględnieniu wysokości zadośćuczynienia;

- dopuszczenie się błędu w ustaleniach faktycznych poprzez wyprowadzenie z materiału dowodowego – zeznań powoda – faktu, iż zasądzona w wyroku karnym kwota 30 000 zł została mu wypłacona. Podczas gdy w zgromadzonym materiale dowodowym nie znajduje się żaden dowód – dokument, z którego wynikałoby, iż zasądzona wyrokiem karnym kwota została powodowi faktycznie wypłacona;

- błędnym wniosku sprzecznym z zasadami doświadczenia życiowego, polegającym na pominięciu przez sąd faktu, iż okoliczności sprawy zaprzeczają tezie jakoby powód faktycznie otrzymał od skazanego sprawcy wypadku odszkodowanie. Sprawcą był obywatel Litwy, o nieznanym powodowi źródłach dochodu i majątku, poza tym odbywał karę wieloletniego pozbawienia wolności.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w skarżonej części poprzez uwzględnianie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w całości według norm przepisanych, za postępowanie przed Sądem I instancji, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w całości, według norm przepisanych, za postępowanie przed Sądem II instancji.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Argumentował, iż Sąd I instancji dokonał wnikliwej analizy zebranego materiału dowodowego zebranego w sprawie, wyjaśnił wszystkie okoliczności dla rozstrzygnięcia sprawy i wywiódł z tego prawidłową ocenę prawną. W przypadku zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia powództwa w całości wniósł o ustalenie w wyroku, iż odpowiedzialność pozwanego i odpowiedzialność sprawcy wypadku R. R. w zakresie zapłaty na rzecz powoda kwoty 30 000 zł, jest odpowiedzialnością in solidum i że zapłata przez R. R. na rzecz powoda M. M. (1) kwoty 30 000,00 zł zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 16.03.2001 r. w sprawie II Ka 74/01 zwolni pozwanego od zapłaty zadośćuczynienia w tej części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda zasługiwała na uwzględnienie.

Prawidłowo Sąd I instancji uznał, iż źródłem roszczeń powoda o zadośćuczynienie za doznaną wskutek śmierci matki krzywdę jest art. 448 kc w powiązaniu z art. 23 kc. Takiej podstawy nie może stanowić obecnie obowiązujący art. 446 § 4 kc, gdyż wszedł on w życie 03 sierpnia 2008r. wskutek nowelizacji kodeksu cywilnego dokonanej ustawą z dnia 30 maja 2008r. (Dz. U. Nr 116, poz. 731), a do zdarzenia, z którego powód swoje roszczenia wywodzi, doszło w 2000 roku. Spowodowanie śmierci matki powoda w wyniku czynu niedozwolonego słusznie została zakwalifikowana przez Sąd I instancji jako naruszenie dób osobistych powoda (syna poszkodowanej), wywołujące krzywdę, co z kolei stanowi podstawę do przyznania zadośćuczynienia. Tym samym za chybiony Sąd Okręgowy uznał zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 446§4 k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy w sposób wszechstronny i prawidłowy wyjaśnił okoliczności istotne oraz poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne co do pełnej wysokości należnego powodowi zadośćuczynienia. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd ten wskazał bowiem, iż kwotą odpowiednią jest kwota 70 000 zł. Sąd Okręgowy podziela je i przyjmuje za własne. Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie pozwala na stwierdzenie, że Sąd I instancji nie dopuścił się uchybień w tym zakresie. Dokonał wszechstronnej oceny materiału dowodowego sprawy w zakresie obejmującym okoliczności faktyczne dotyczące stanu psychicznego i zachowań powoda w kontekście rozmiaru doznanej przez niego krzywdy.

Z materiału dowodowego zebranego w toku postępowania wynika, że więzi pomiędzy powodem a tragicznie zmarłą matką M. M. (2) były bardzo silne. Jako członek rodziny była wsparciem dla powoda. Powód był jedynym synem zmarłej, łączyła ich silna więź, byli szczęśliwą rodziną. Zgromadzone w sprawie dowody świadczą, iż była to dla powoda osoba szczególnie bliska, z którą był silnie związany emocjonalnie. Powód był przekonany, że będą tworzyć rodzinę przez szereg lat, a ten tragiczny wypadek pozbawił go matki. Choć powód mieszkał oddzielnie i miał własną rodzinę, prowadził własne gospodarstwo domowe, to wciąż spotykał się z matką, wspólnie spędzali czas, odwiedzał ją, byli dla siebie wsparciem. Śmierć M. M. (2) była traumatycznym przeżyciem dla powoda, którego skutki szczególnie bolesne powód odczuwa nadal, pomimo znacznego upływu czasu. Z matką miał silną więź emocjonalną, był jej jedynym dzieckiem, mógł zawsze liczyć na jej wsparcie i pomoc, utrzymywali bliskie kontakty. W następstwie tragicznej śmierci nastąpiła u niego fizjologiczna reakcja żałoby z nasileniem cierpienia. Stał się nerwowy, wybuchowy, stronił od towarzystwa innych osób. Po śmierci matki leczył się psychiatrycznie, miał obniżoną zdolność adaptacyjną. Najpierw leczył się przez dwa lata u doktora W., potem również po śmierci ojca korzystał z prywatnych wizyt u psychiatry. Leczył się z powodu zaburzeń depresyjnych, przyjmuje leki przepisane przez lekarza psychiatrę. Miał myśli samobójcze. Od 2000r., po śmierci matki zaczął nadużywać alkoholu, popadał w ciągi alkoholowe. Miał uszkodzoną wątrobę w związku z piciem alkoholu. Nie leczył się odwykowo, sam ograniczył spożywanie alkoholu. Po wypadku zaczął korzystać z pomocy psychiatry i przyjmował leki. Przed wypadkiem ważył 86 kg, zaś po wypadku schudł i ważył 56 kg.

Natomiast za słuszny należało uznać zarzut apelacji, że Sąd Rejonowy bezpodstawnie przyjął, iż odszkodowanie zasądzone wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 16 marca 2001r. w sprawie II Ka 74/01 w kwocie 30 000 zł zostało powodowi wypłacone przez sprawcę szkody tj. R. R..

Analiza dowodów zgromadzonych w aktach sprawy karnej II K 982/00 Sądu Rejonowego w Suwałkach, dowód z których Sąd Okręgowy dopuścił w niniejszej sprawie nie daje podstaw do takiej konkluzji. Nadto z zeznań powoda wynika, iż odszkodowanie od sprawcy szkody zostało mu przyznane ale żadnej kwoty nie otrzymał. Wobec faktu, iż to pozwany w toku procesu powoływał się na wypłatę powodowi odszkodowania zasądzonego wyrokiem karnym, winien on tę okoliczność udowodnić (art.6 k.c.) czego nie uczynił.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że zgodnie z art. 822 k.c. ubezpieczyciel zobowiązany jest do zapłacenia określonego w umowie ubezpieczenia odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający lub osoba, na rzecz której została zawarta umowa

ubezpieczenia. Stosownie zaś do treści z §10 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 26 poz. 310) z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Ubezpieczyciel odpowiada zatem in solidum ze sprawcą wypadku.

Rozstrzygając w tym zakresie Sąd Okręgowy miał na uwadze uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 roku, w sprawie III CZP 31/11, gdzie jednoznacznie stwierdzono, że brak jest dostatecznych przesłanek do uznania, że środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody pełni wyłącznie funkcję penalną lub resocjalizacyjną. Już sama nazwa tego środka karnego wskazuje bowiem na równie istotną jego funkcję kompensacyjną rozumianą jako naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem. Ponadto Sąd Apelacyjny w Białymstoku w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 grudnia 2014 r., w sprawie IA Ca 571/14, stwierdził że charakter penalny środka karnego z art. 46 k.k. nie uzasadnia odcięcia go od prawa cywilnego. O ile bowiem zaistniała szkoda (krzywda), za którą prawo cywilne czyni odpowiedzialną inną osobę, obowiązek naprawienia szkody już istnieje w chwili popełnienia czynu powodującego szkodę i to wówczas pomiędzy sprawcą i pokrzywdzonym nawiązuje się stosunek prawny, w którym sprawca ma obowiązek naprawienia szkody (krzywdy). Wskazano tamże, że to czy zostanie on wykonany dobrowolnie przez sprawcę, czy musi zapaść orzeczenie sądu (cywilnego lub karnego) ma znaczenie drugorzędne i rzutuje nie na jego istnienie, a jedynie na możliwość przymusowej egzekucji świadczenia oraz jego konsekwencje karnoprawne. Podkreślenia wymaga bowiem, że każdorazowo chodzi o naprawienie tej samej szkody (krzywdy), przy czym ubezpieczyciel powinien więc wypłacić świadczenie wynikające z umowy ubezpieczenia (zadośćuczynienie i odszkodowanie) niezależnie od orzeczenia wobec sprawcy karnoprawnego obowiązku naprawienia szkody. Stanowisko powyższe zyskało również akceptację w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 09.11.2017r., sygn. akt I ACa 446/17.

Oczywistym jest zatem, że Sąd Rejonowy powinien na poczet należności z tytułu zadośćuczynienia zarachować sumę uzyskaną z tego tytułu od sprawcy. Jednakże w sprawie niniejszej brak było dowodów na to, aby R. R. obowiązek na niego nałożony wyrokiem wydanym w sprawie karnej spełnił. Dopiero bowiem spełnienie świadczenia przez współdłużnika in solidum zwalnia współdłużników (art. 366 § 1 i 2 k.c. stosowany per analogiam, gdyż sprawca odpowiada ex delicto, natomiast ubezpieczyciel – ex contractu).

Wierzyciel może żądać świadczenia od wybranego przez siebie dowolnie dłużnika zarówno na etapie postępowania pozasądowego, jak i sądowego, aż do spełnienia świadczenia. W wyroku zasądzającym należność od jednego pozwanego odpowiadającego in solidum z inną osobą należy jednak zamieścić wzmiankę o solidarności wtedy, gdy w stosunku do tej innej osoby, zapadł już prawomocny wyrok zasądzający od niej tę samą należność. W braku takiej wzmianki wystąpiłaby bowiem obawa, że wobec istnienia kilku tytułów egzekucyjnych – wbrew istocie solidarności ta sama należność zostanie uiszczona kilkakrotnie.

Z powyższych względów wyrok Sądu I instancji na podstawie art.386§1 k.p.c. podlegał zmianie. Stanowiło to w istocie uwzględnienie apelacji niemal w całości albowiem została ona oddalona tylko w zakresie dotyczącym charakteru odpowiedzialności pozwanego.

Zmiana wyroku Sądu I instancji poprzez uwzględnienie powództwa w całości, z zastrzeżeniem charakteru odpowiedzialności pozwanego skutkowałą również zmianą w zakresie kosztów procesu oraz kosztów sądowych. Ponieważ powód wygrał sprawę w całości, zgodnie z zasadą wyrażoną w art.98§1 k.p.c. na jego rzecz zostały zasądzone koszty procesu, na które złożyły się: opłata od pozwu – 500 zł, koszty zastępstwa procesowego – 7 200 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł oraz zaliczka – 600 zł.

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art.98§1 k.p.c w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167 poz. 1398 z późn. zm.) Sąd Okręgowy dokonał również rozliczenia należnych

kosztów sądowych w kwocie 3 128,14 zł (w tym kwota 878,14 zł tytułem brakujących wydatków oraz kwota 2 250 zł – opłata sądowa, od której powód został zwolniony), obciążając nimi pozwanego w całości.

W przedmiocie kosztów procesu przed Sądem II instancji orzeczono na podstawie art.98§1 k.p.c. obciążając nimi pozwanego w całości. Należne powodowi koszty procesu przed Sądem II instancji objęły opłatę sądową od apelacji - 1 500 zł oraz koszty zastępstwa procesowego – 1 800 zł (§ 2 pkt 5 w zw. z §10 pkt 1 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804 ze zm.).

SSO Cezary Olszewski SSO Alicja Wiśniewska SSO Antoni Czeszkiewicz